

Reddingsactie **blauwe haai**

Mark de Boer

In Nederland komen enkele haaiensoorten voor. De blauwe haai is, met een gering aantal historische waarnemingen in Nederland, een dwaalgast te noemen. Op zaterdag 12 december 2020 kreeg het Reddingsteam Zeedieren Kop van Goeree een melding dat er een levende blauwe haai was gestrand ter hoogte van Flaauwe Werk te Ouddorp.

Transport

Door strandgangers werd tevergeefs geprobeerd om het dier terug naar dieper water te brengen. Omdat het niet lukte om de haai weer zelf naar open zee te laten zwemmen, is contact gezocht voor opvang in Diergaarde Blijdorp. Daar is een quarantainefaciliteit met koud en warm zeewater aanwezig voor huisvesting en een gezondheidscontrole. Dit is door het team van Diergaarde Blijdorp eerder gebruikt om gestrande zeeschildpadden op te vangen (De Boer *et al.*, 2016). Anderhalf uur na melding werd de vrouwelijke blauwe haai van 186 cm lang getransporteerd in een 'dolfijnenkist', gevuld met zeewater en extra zuurstoftoediening.

Herstel

De algemene lichaamsconditie van het dier was redelijk tot goed, op enkele oppervlakkige verwondingen rondom rug- en staartvin na. Echter, tijdens een kort klinisch onderzoek werd een erg matige spierspanning gevoeld met weinig reactie op onder andere aanraking. Ook door de zeer beperkte activiteit van de kieuwen en stand van de ogen gaf het dier fysiek een verzwakte indruk.

De haai is in het quarantainebassin geplaatst met ondiep water, waarbij diervverzorgers de haai in beweging hielden. Hierbij werd de staart actief licht bewogen om de pompfunctie van het hart te ondersteunen. De haai leek amper te reageren. Er werd wel spierspanning gevoeld en een oogreflex gezien. Na overleg met de dierenarts is er tweemaal 50 ml dwangvoeding toegediend via een sondeslang (gepureerde haring met zoetwater en gemalen vitaminetabletten). Een uur na aankomst in Blijdorp bleek dat de haai zelfstandig kon bewegen. Maar als gevolg daarvan ontstond stress, doordat het dier steeds tegen de wanden van het bassin botste. Door het herstel en risico op letsel, werd hierna besloten dat snel uitzetten de beste optie was.

Blauwe haai in de Golf van Biskaje, Bermeo Spanje. (Foto: Daniel Escayola)

De blauwe haai (*Prionace glauca*) is een grote pelagische haai (mannen 180 – 280 cm, vrouwen rond de 220 cm). Het is een slanke, sierlijke haai met een kegelvormige snuit en zeer lange zeisvormige borstvinen. De rug is donkerblauw, flanken helderblauw met een scherpe afbakening naar de witte onderzijde. Ze worden wereldwijd in gematigde en tropische oceaankwateren aangetroffen (temperatuur 7°-25°C, bij voorkeur 12°-20°C). De blauwe haai heeft als gevolg van overbevissing de IUCN-status Gevoelig ('Near Threatened') (Rigby, 2019).

Toevoer van vers zeewater langs de kieuwen.
(Foto: Gijs van Zonneveld, ARK Natuurontwikkeling)

Terug naar zee

Met dank aan het Reddingsteam Zeedieren werd de Koninkrijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) te Stellendam bereid gevonden om die avond nog uit te varen en de haai uit te zetten op open zee. Tijdens het transport vanaf de opvang werd de haai continue voorzien van vers zeewater. Bij aankomst werd de haai aan boord van de KNRM-reddingsboot Antoinette getild en liet de bemanning van de Antoinette de haai ruim 26 kilometer ten westen van de oorspronkelijke vindplaats weer vrij.

Nederlandse waarnemingen

De eerste gedocumenteerde waarneming van een blauwe haai in Nederland is van 1927. Op 9 december van dat jaar berichtte de Telegraaf: "Menschenvreter op onze kust. Heldersche visschers vangen bij het lichtschip 'Haaks' een Blauwe Haai". Het artikel beschrijft verder: "Het bleek een volwassen vrouwelijk exemplaar van den Blauwe Haai (*Carcharias glaucus* L) te zijn, lang 1.80 M en volkomen gaaf. Het dier was levend gevangen doch stierf tijdens het transport in de bun." (Redeke, 1927). Nadien zijn er nog vier andere waarnemingen genoteerd (tabel 1).

Dankwoord

Deze actie is succesvol verlopen dankzij de familie El Yakhli (die het dier vonden en in leven hielden), Jaap van der Hiele en de vrijwilligers van het Reddingsteam Zeedieren Kop van Goeree, diervverzorgers en dierenarts Diergaarde Blijdorp en de schipper en bemanning van de Stellendamse KNRM-reddingsboot Antoinette.

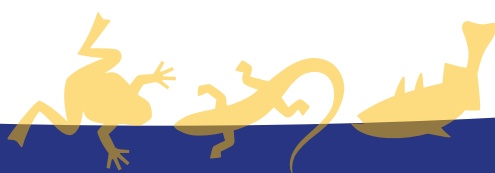
Blauwe haai op het strand te Ouddorp. (Foto: El Yakhli)

Tabel 1. Waarnemingen van blauwe haaien in Nederland.

Vondstdatum	Locatie	Status dier	Collectie
09-12-1927	Ten noorden van Den Helder	Levend, dood tijdens transport	
20-12-1972	Terschelling	Dood	RMNH.PISC.26702
11-11-1992	Scheveningen	Levend, zwaargewond en geëuthanaseerd	RMNH.PISC.38286
03-11-1998	Ameland	Levend, volgende dag overleden in opvang	Natuurcentrum Ameland
18-09-2006	Bergse Diepsluis, Tholen	Dood	NMR997900001215 (object verloren gegaan)
12-12-2020	Ouddorp	Levend	

Vlak voor het aanspoelen op het strand te Ouddorp. (Foto: El Yakhli)

Medewerker van het reddingsteam in actie. (Foto: Reddingsteam Zeedieren Kop van Goeree)

Summary

Rescue mission blue shark

December 12, a stranded living shark on the beach of Ouddorp, The Netherlands, was found. The notified Sea Animals Rescue Team visited the site and found that it was a female blue shark (*Prionace glauca*). Attempts to return the animal to the sea were unsuccessful. The shark was transferred to the aquarium of Rotterdam Zoo, where a quarantine basin with cold seawater was prepared for further inspection. The weakened shark did not swim independently. In order to obtain oxygen, the shark was kept in motion by zookeepers. After an hour, the shark managed to swim independently. Given its condition, the best option for recovery was to release the animal into the open sea as soon as possible. The KNRM (Royal Netherlands Sea Rescue Institution) was called in and indicated that they could sail at 9 pm. With proper transportation the animal was brought to the outer harbor of Stellendam and transferred to the KNMR lifeboat. At 9:35 pm the animal was released into the open sea, about 26 km from the coast.

Sightings of blue sharks on the Dutch North Sea coast are very rare. The first observation was made in 1927 and only four more observations have been noted since.

Literatuur

- Boer, M. de, M. van Klei & E. Goverse, 2016. Dikkopschildpad gered. RAVON Nieuwsbrief Schubben & Slijm, 8(3), 3.
- Redeke, C., 1927. Menschenvreter op onze kust. De Telegraaf 9 december 1927.
- Rigby, C.B., 2019. *Prionace glauca*. The IUCN Red List of Threatened Species, Geraadpleegd op 23 december 2020. doi:<https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2019-3.RLTS.T39381A2915850.en>.

Mark de Boer

Curator koudbloedigen Diergaarde Blijdorp
m.de.boer@diergaardeblijdorp.nl

